

ศึกษาการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทย พุทธกับชาวไทยมุสลิมบ้านนาทับ ตำบลนาทับ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

A Study of Cultural Integration between Buddhist
and Moslem Thais in Ban Na-Thap,
Tambon Na-Thap, Amphoe Chana,
Changwat Songkhla

อาดิษ วารีกุล (Ardiez Wareekul)*
จำเริญ แสงดวงแข (Jumrern Saengdounghae)**
นพพร ด้านสกุล (Nopporn Dansakun)***

คำสำคัญ

การผสมผสานทางวัฒนธรรม

คำนำ

การดำรงชีวิตของมนุษย์จำเป็นต้องอยู่ร่วมกันเป็นสังคม แต่เนื่องจากมนุษย์อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่
แตกต่างกัน จึงย่อมมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกันออกไปทำให้เกิดเป็นวัฒนธรรมของแต่ละสังคมความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์
กับสภาพแวดล้อมนับได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่แน่นอนและมีจุดมุ่งหมายชัดเจน ดังที่ สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ และคณะ
(2544 : 7) ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า การตั้งถิ่นฐาน และการขยายตัวของกลุ่มชนตลอดจนการเกิดและพัฒนาการของ

*มหาบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

***รองศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

วัฒนธรรมชุมชน มีปัจจัยอย่างน้อย 4 ประการ คือ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรทางภูมิปัญญา และอำนาจการปกครอง

พระยาอนุนานราชธนะ (2514 : 11) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมเอาไว้ว่า “วัฒนธรรม คือ สิ่งที่มีมนุษย์เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือผลิตสร้างขึ้นเพื่อความเจริญงอกงาม ในวิถีชีวิตของส่วนรวม วัฒนธรรม คือ วิถีแห่งชีวิตของมนุษย์ในส่วนรวมที่ถ่ายทอดกันได้ เอาอย่างกันได้”

บ้านนาทับ ตำบลนาทับ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา นับเป็นชุมชนใหญ่ชุมชนหนึ่งที่มีวัฒนธรรมผสมผสานระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม ซึ่งการผสมผสานทางวัฒนธรรมของทั้งสองกลุ่มชนส่งผลให้กลุ่มชนมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันดำเนินชีวิตร่วมกันมีความเป็นอยู่อย่างสงบสุขอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการผสมผสานทางวัฒนธรรมนั่นเอง

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิมบ้านนาทับ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา มีความสำคัญดังต่อไปนี้

1. สามารถทำให้ทราบถึงการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิมบ้านนาทับซึ่งเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่หน่วยงานของรัฐและเอกชนสามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการสร้างความเข้าใจความรักความสามัคคี และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิมบ้านนาทับ และในท้องถิ่นอื่น
2. สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องในทำนองเดียวกันในท้องถิ่นอื่น ๆ ต่อไป
3. สามารถนำผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ไปใช้เป็นเอกสารอ้างอิงทางวิชาการตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องทำนองเดียวกันต่อไป

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิมบ้านนาทับ ตำบลนาทับ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการผสมผสานทางวัฒนธรรม
3. เอกสารที่เกี่ยวกับตำบลนาทับ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ขั้นสำรวจ และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยกำหนดคุณสมบัติผู้บอกข้อมูล คือ เป็นชาวไทยพุทธหรือชาวไทยมุสลิมที่มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลนาทับตามทะเบียนบ้านและอยู่มาไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีสถานภาพทางสังคม ดังนี้

2.2.1 เป็นผู้นำทางศาสนาพุทธและอิสลามในตำแหน่งต่างๆ เช่น เจ้าอาวาส พระ มัคทายก โต๊ะอิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น จำนวน 20 คน

2.2.2 เป็นผู้นำชุมชน ครู อาจารย์ หรือประชาชนผู้มีความรู้ทั่วไป จำนวน 51 คน

3. ขั้นตอนการจัดกระทำกับข้อมูล ได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแหล่งเอกสารต่างๆ มาศึกษา และสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนดไว้

3.2 นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมด มาวิเคราะห์ตามขอบเขตด้านเนื้อหา

4. ขั้นตอนเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์และมีภาพประกอบบางตอน

ผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง “การผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิมบ้านนาทับ ตำบลนาทับ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา” ปรากฏผลการศึกษาค้นคว้าโดยสรุป ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม สามารถจำแนกออกได้เป็น 6 ประการ คือ

1.1 ปัจจัยด้านภูมิประเทศ พื้นที่ตั้ง สภาพภูมิอากาศและสภาพแวดล้อมของบ้านนาทับ เอื้ออำนวยให้ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมเกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางด้านการประกอบอาชีพประมง

1.2 ปัจจัยด้านการศึกษา ส่งผลให้การดำเนินชีวิตของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม มีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางด้านทัศนคติความเชื่อ ทำให้เกิดการยอมรับทางวัฒนธรรมระหว่างกัน

1.3 ปัจจัยด้านการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในด้านต่าง ๆ ย่อมทำให้ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม ได้มีการแสดงความสามารถ แสดงความคิดเห็นและช่วยกันพัฒนาท้องถิ่นตนเอง เกิดเป็นแนวคิดร่วมนำไปสู่การผสมผสานทางวัฒนธรรมที่ดีต่อกัน

1.4 ปัจจัยด้านการร่วมชาติพันธุ์ เนื่องจากชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมบ้านนาทับ ส่วนใหญ่แล้วมีความผูกพันกันทางด้านเครือญาติและการอยู่ร่วมกันโดยการสมรสก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน

1.5 ปัจจัยด้านการใช้สาธารณประโยชน์ร่วมกัน ทำให้ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม บ้านนาทับ มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

1.6 ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความเจริญทางวิทยาการ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงและมีการพัฒนาให้ทันกับโลกภายนอกการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีมากขึ้นทำให้คนเกิดการปรับตัว โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ มีการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดยึดติดกับเหตุผลมากขึ้นความเชื่อที่ยึดถือกันมาก็ลดลงปรับตัวทัศนคติความคิดใหม่ ๆ เข้าหากัน

2. ลักษณะการผสมผสานทางวัฒนธรรม สามารถจำแนกออกได้เป็น 6 ประการ คือ

2.1 ลักษณะการผสมผสานด้านการกิน ซึ่งมีด้วยกัน 3 ลักษณะ คือ การกินในชีวิตประจำวัน การกินในประเพณีต่างๆ และการกินในโอกาสพิเศษ

การกินของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมไม่ว่าจะกินในโอกาสใด อาหารส่วนใหญ่จะเหมือน ๆ กัน ได้แก่ อาหารคาวและอาหารหวาน ลักษณะการผสมผสานด้านการกินของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมบ้านนาทับ

ที่เห็นได้เด่นชัด คือ กินอาหารที่มีรสจัด ที่แตกต่างกัน คือ ชาวไทยมุสลิมไม่ประกอบอาหารด้วยเนื้อหมู

2.2 ลักษณะการผสมผสานด้านการใช้ถ้อยคำและชื่อเฉพาะ การใช้ถ้อยคำและชื่อเฉพาะมีทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการส่วนใหญ่แล้วทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมบ้านนาทับเมื่อไปติดต่อราชการจะใช้ภาษาพูดไทยกลางสำเนียงใต้ แต่เมื่อพูดกันเองจะใช้ภาษาพูดไทยถิ่นใต้

2.3 ลักษณะการผสมผสานด้านการแต่งกาย ทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมบ้านนาทับ จะมีการแต่งกายที่คล้ายกัน นอกจากการแต่งกายทางพิธีศาสนาเท่านั้น

2.4 ลักษณะการผสมผสานด้านอาชีพ มีทั้งอาชีพประมง อาชีพรับจ้าง อาชีพค้าขายและอาชีพเกษตรกรรม โดยส่วนใหญ่แล้วทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมบ้านนาทับจะประกอบอาชีพที่มีอยู่มีลักษณะเหมือน ๆ กัน

2.5 ลักษณะการผสมผสานด้านความเชื่อ ทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมบ้านนาทับจะมีความเชื่อเหมือน ๆ กัน ในด้านความเชื่อเกี่ยวกับยาสมุนไพร ความเชื่อทางไสยศาสตร์ ความเชื่อเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติและความเชื่อเกี่ยวกับจริยวัตร ความเชื่อเหล่านี้ในปัจจุบันจะลดน้อยลง เนื่องจากความเจริญทางเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทมากขึ้น

2.6 ลักษณะการผสมผสานด้านประเพณี นับได้ว่าการผสมผสานด้านประเพณีระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมบ้านนาทับ มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดการผสมผสานในด้านสังคมได้เป็นอย่างดี ประเพณีต่าง ๆ ช่วยให้ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมบ้านนาทับได้มีโอกาสใกล้ชิดกันเกิดความสัมพันธ์ก่อให้เกิดสังคมที่ดีและมีการดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างสงบสุข

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษา เรื่อง “การผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิมบ้านนาทับ ตำบลนาทับ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา” ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมที่สำคัญ คือ ปัจจัยด้านการร่วมชาติพันธุ์ ซึ่งมีอิทธิพลสูงต่อการผสมผสานทางวัฒนธรรม เพราะเมื่อคนเรามีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันจะทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกันไม่เห็นความแตกต่างทางด้านศาสนาเป็นเรื่องสำคัญและนำไปสู่ความเป็นญาติสนิทมิตรสหายทำให้เกิดการพึ่งพาอาศัยกัน ปัจจัยทางการศึกษาก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมมีเหตุมีผลในการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้น ทั้งเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยให้ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมได้มีโอกาสสัมพันธ์กันโดยการร่วมคิด ร่วมคุย ร่วมอุดมการณ์ และร่วมทีมกันเพื่อช่วยเหลือพี่น้องประชาชนทั้งสองกลุ่มให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ปัจจัยด้านการใช้สาธารณประโยชน์ร่วมกันมีส่วนช่วยให้เกิดความผูกพันแก่คนทั้งสองกลุ่มมีความห่วงใยในทรัพย์สินสมบัติที่เป็นสาธารณะมีการร่วมแรงร่วมใจที่จะซ่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สินสมบัติที่เป็นสาธารณะประโยชน์ ส่งผลถึงการปรับความคิดของคนทั้งสองกลุ่มเป็นลักษณะบูรณาการส่วนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความเจริญด้านวิทยาการเป็นปัจจัยที่ช่วยลดความเคร่งในขนบธรรมเนียมประเพณีระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมไม่ให้ความแตกต่างกันมากนัก ทำให้มีการยอมรับซึ่งกันและกัน

ส่วนลักษณะการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิมบ้านนาทับ ตำบลนาทับ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา นับได้ว่าช่วยให้ประชาชนทั้งสองกลุ่มมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน ลดความมีอคติที่เป็นอุปสรรคในการผสมผสานทางวัฒนธรรม ลักษณะการผสมผสานในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการกิน ด้านการใช้ถ้อยคำและชื่อเฉพาะ ด้านการแต่งกาย ด้านอาชีพ ด้านความเชื่อ ด้านประเพณี ล้วนแล้วแต่ช่วยให้ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมบ้านนาทับ มีความเป็นพวกเดียวกันสูงลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างกันได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ และคณะ. (2544). กระเพาะสนิมกริช : แลวิถีชีวิตชาวใต้ตอนล่าง. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อนุমানราชธน, พระยา. (2514). วัฒนธรรมและธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของไทย. กรุงเทพฯ : กรมศาสนา.
- อาติช วารีกุล. (2547). ศึกษาการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิมบ้านนาทับ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

